

Møns kommunale Automobilselskab - og tiden før

Af Jens Birch og Ole Gold
Bogomtale af Jørgen Kjær

Møns kommunale Automobilselskab eksisterede kun i tre år - fra 1920 til 1923. Selskabet drev et finmasket rutenet på Møn med hovedruter på Vest- og Østmøn samt flere sideruter. Det var det første kommunalt ejede rutebilselskab i Danmark.

Bogen fortæller selskabets korte historie og beretter om en daglig kamp for at holde driften i gang. Materiellet gjorde knuder, og desuden var der problemer med økonomien. Der var efterhånden

Postkontraent Petersen karte mellem Stege og Askeby. Her er hans Karrier med motor på 25 HK fra 1912. Der var plads til 12 personer indvendig og to hos chaufføren. Det forlod, at bilen var gul. Her ses den prydet med posthorn foran Hages Gård i Stege. Som det ses på det ovale skilt til højre i billedet, var det her, der var posthus. Redaktør Hans J. Jensen, Møns Folkeblad var i København sammen med postkontraent Petersen for at se på biler, inden denne bil blev bestilt. Oprindeligt havde Petersen tænkt sig at anskaffe en Clément-Bayard, men ved nærmere eftertanke mente han, at den var for svag, og han fik i stedet den viste Karrier. (Arkivfoto Møns Lokalarbiv)

Stege-Borre, og de var således de første motoriserede ruter på Møn. Om der har været kørt med bil uafbrudt i hele perioden fra 1912 og frem til Møns kommunale Automobilselskabs dannelse er uklart. Der blev nemlig forholdsvis tit skiftet postkontraent på begge ruter. Alene i perioden 1912-1920 støder vi på 6-7 navne, hvoraf en aldrig dukkede op - og man måtte i hast finde en anden til at klare transporten.

I marts 1913 anbefalede Hemming Aksel Jørgensen, Tostenæs sit nye automobil (af mærket Adler), der holdt til ved den daværende Damme Kro. Han købte senere - i maj 1914 - postkontraent Petersens bil og forretning.

Og i april 1913 kunne Møns Folkeblad berette at "Mandemærke-bilen ventes hertil i næste uge". Busserne var ved at indfinde sig på de mønske veje. Den ventede bils ejer

ingen anden udvej end at likvidere selskabet, og få det bedste ud af det der var tilbage. Aktiverne blev solgt til, hvad der den gang blev omtalt som "Audi-selskabet".

I bogen fortælles også lidt om, hvordan trafikken blev afviklet fra omkring år 1900 og op til selskabets begyndte driften. I første omgang skete det med hestevogne, og i 1912 kom de første rutebiler til Møn.

Bogen på 68 sider og over 35 illustrationer og ligeså mange gamle annoncer koster 175.00 kr kan anbefales og den kan bestilles på Forlaget J-Bog.

Garagen i Mandemærke som selskabet i 1920 lod opføre på lejet grund. Den blev af senere ejere fortsat benyttet til sit oprindelige formål indtil 1980. Her ses den i 1979. (Foto Ole Gold)

hele Møn og kørt til Store Klint, hvor gæsterne blev bospist. De mange ture til og fra Klinten blev af pressen betegnet som en styrkeprøve, der blev bestået med glans. Der var naturligvis de obligatoriske taler for selskabet, dets personale og dets ide-mand, købmand Aage Grann, Stege. Ved midnatstid var hele selskabet igen fordelt over hele øen. Man måtte dog ty til at rekvirere assistance hos vognmand Kanstrup, som stillede med en af sine vogne ved hjemkørslen.

Møns kommunale Automobilselskab var som nævnt tidligere det første af sin art i Danmark, og oprettelsen var derfor et særsyn. Rutebilselskab blev på det tidspunkt hovedsageligt

Møns kommunale Bilselskab

udbyder Arbejdet ved Opførelse af en Bilgarage i Mandemærke eller Tegninger og Beskrivelser, som er fremlagt hos Hr. Lærer Jensen, Mandemærke Skole.

H. H. Bille.

36

bestridt af private vognmænd. Da det var meget kapitalkrævende at købe en bus, var selskabskonstruktionen ikke usædvanlig, men det usædvanlige var, at det var kommunerne, der var initiativtagerne. I Vestsalling var der planer om et lignende selskab, og i den forbindelse blev Møns kommunale Automobilselskab af Skive Folkeblad ved selskabets åbning betegnet som efterlignelsesværdigt. De næste par år skulle imidlertid vise, at en efterligning nok ikke var så attraktivt

Møns kommunale Automobilselskabs fire første busser opstillet på Gåsetorvet i Stege. Vi er ikke 100 % sikre, men vi mener at kunne genkende den tredje person fra venstre som driftsleder G.T. Münster. De fire andre personer antages at være de fire chauffører, som blev ansat ved selskabets start. (Arkivfoto Jens Birch)

37